

Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος [1ο Μέρος]

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η αγία μας Εκκλησία ώρισε να γιορτάζεται την Τετάρτη Κυριακή των νηστειών η μνήμη του οσίου Ιωάννη της Κλίμακας. Ο σκοπός της εορτής αυτής είναι για να ενισχύση αυτούς που διανύουν το προχωρημένο αυτό στάδιο της νηστείας και να βοηθήση τους πιστούς στο να τελειώσουν αισίως, με τη χάρη του Θεού, το στάδιο των αρετών, όπως ονομάζεται η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή[1].

Η κυρίως μνήμη του οσίου Ιωάννη του Σιναΐτη τελείται στις 30 Μαρτίου. Η πατρίδα του μας είναι άγνωστη. Είναι γενικώς αποδεκτό ότι ο Ιωάννης Σιναΐτης έζησε κατά τα τέλη του 6ου μ.Χ. αιώνα και πρώτο μισό του 7ου (579μ.Χ. - 649μ.Χ.)[2].

Πηγή: blogs.sch.gr/kavvalosmi/

Η οικογένεια του ήταν πλούσια και του πρόσφερε τη δυνατότητα να παρακολουθήσει ανώτερο κύκλο μόρφωσης[3]. Γνωρίζουμε ότι είχε ένα αδελφό, που ονομαζόταν Γεώργιος.

Σε ηλικία 16 χρόνων ασπάσθηκε τη μοναχική ζωή και μπήκε κάτω από την πνευματική καθοδήγηση του Αββά Μαρτυρίου. Όταν πέθανε ο Γέροντάς του, αποσύρθηκε στην περιοχή «Θωλάς», σε ένα ασκητικό σπήλαιο και έζησε ασκητική ζωή για σαράντα χρόνια. Κάποτε ο μαθητής του κοιμόταν την περιοχή των Αγίων Αναργύρων κάτω από μια πέτρα, η οποία επρόκειτο να πέση πάνω του και να τον σκοτώσει. Τότε ο άγιος Ιωάννης προγνωρίζοντας αυτό, δια του Αγίου Πνεύματος, ενώ καθόταν στην καλύβα του, φάνηκε στον μαθητή του, που κοιμόταν και αφού τον ξύπνησε, τον γλύτωσε από βέβαιο θάνατο.

Σε προχωρημένη ηλικία έγινε ηγούμενος της Μονής του Σινά, αλλά αργότερα επέστρεψε στην αγαπημένη του ησυχία. Κοιμήθηκε στις 30 Μαρτίου του 649 μ.Χ. σε ηλικία 70 χρόνων.

Ο όσιος Ιωάννης ο Σιναΐτης είναι γνωστός για τη συγγραφή του περίφημου

βιβλίου, που ονομάζεται Κλίμαξ (η Κλίμαξ του Παραδείσου). Την ιδέα της κλίμακας ο άγιος Ιωάννης εμπνεύστηκε από το όραμα του Ιακώβ, ενώ τον αριθμό των σκαλιών από την ηλικία που άρχισε ο Κύριος το έργο του[4]. Στο έργο αυτό ο συγγραφέας παρουσιάζει συστηματικά σε τριάντα κεφάλαια τις θεολογικές σκέψεις και εμπειρίες που είχε από τη μοναχική ζωή. Στόχος της Κλίμακας είναι η πνευματική αναμόρφωση εν Κυρίω του εαυτού μας, και επίτευξη του καθ' ομοίωσιν προς το τέλειο πρότυπό μας, που είναι ο Κύριος. Ο άγιος Ιωάννης δείχνει πως δια της κλίμακας των αρετών μπορεί κάποιος να φθάση στην τελειότητα[5]. Ο Ιωάννης Σιναΐτης, όπως διαπιστώνεται από τη μελέτη της Κλίμακας είχε ενδιατρέψει στα έργα των προγενέστερών του ασκητικών συγγραφέων, όπως του Νείλου του Ασκητή, του Ευάγριου του Ποντικού, του Ισιδώρου και άλλων[6].

Η «Ουράνιος Κλίμαξ» είναι ένα βιβλίο, το οποίο αγαπήθηκε και διαβάστηκε τόσο από τους μοναχούς όσο και από χριστιανούς, που ζούσαν στον κόσμο. Απόδειξη αυτού είναι το πλήθος των χειρογράφων, τα οποία είναι διακοσμημένα με μικρογραφίες[7].

Καθώς διαβάζεις προσεκτικά την Κλίμακα, παρατηρείς ότι πολλά από τα πιο αξιόλογα πορίσματα της ψυχολογίας του Βάθους ήταν ήδη από αιώνων γνωστά στους αγίους Πατέρες της ερήμου[8].

Το «αριστούργημα αυτό του ανατολικού ασκητισμού» δηλαδή η Κλίμακα, εμπεριέχει και κάποια στοιχεία της λεγομένης υπαρξιακής φιλοσοφίας η φιλοσοφίας του προσώπου, που ανεδύθη στις αρχές του 20ού αιώνα και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Όμως πόρρω απέχουν τα ανθρωποκεντρικά αυτά συστήματα από τα υπερβατικά νοήματα του θεωμένου Ιωάννου της Κλίμακας. Πέραν αυτών η Κλίμακα έχει ακόμη σπουδαιότητα αξία και από πλευράς παιδαγωγικής[9].

1. Βλ. το στιχηρό ιδιόμελο των αίνων της Κυριακής της Τυρινής: «Το στάδιον των αρετών ηνέωκται, οι βουλόμενοι αθλήσαι εισέλθετε, αναζωσάμεοι το καλόν της νηστείας αγώνα· οι γαρ νομίμως αθλούντες, δικαίως στεφανούνται· και αναλαβόντες την πανοπλίαν του Σταυρού, τω εχθρώ αντιμαχησώμεθα, ως τείχος άρρηκτον κατέχοντες την Πίστιν, και ως θώρακα την προσευχήν, και περικεφαλαίαν την ελεημοσύνην· αντί μαχαίρας την νηστείαν, ήτις εκτέμνει από καρδίας πάσαν κακίαν. Ο ποιών ταύτα, τον αληθινόν κομίζεται στέφανον, παρά του Παμβασιλέως Χριστού εν τη ημέρα της Κρίσεως».
2. Βλ. Ιωάννου του Σιναΐτου, άπαντα τα έργα, 16, *Κλίμαξ*, κείμενο – μετάφραση – σχόλια: Ελευθέριος Μερετάκης, εκδ. «Το Βυζάντιον», Πατερικά εκδόσεις Γρηγόριος ο Παλαμάς, Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 5-6. Ο Δημήτριος Τσάμης

αναφέρει ότι ο άγιος Ιωάννης γεννήθηκε το 525 και κοιμήθηκε το 595 μ.Χ. Βλ. Δημητρίου Γ. Τσάμη, *Εκκλησιαστική γραμματολογία*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 202. Ο καθηγητής Δημήτριος Μπαλάνος αναφέρει ότι ο άγιος Ιωάννης κοιμήθηκε περί το 615 μ.Χ. Βλ. Δημητρίου Σ. Μπαλάνου, *Οι πατέρες και συγγραφείς της αρχαίας Εκκλησίας*, εν Αθήναις ²1961, σ. 63. Υπάρχει και η άποψη ότι ο άγιος Ιωάννης πέθανε στα μέσα του ενάτου αιώνα. Βλ. Γεωργίου Φλορόφσκυ, *Οι βυζαντινοί ασκητικοί και πνευματικοί πατέρες (μτφρ. Παναγιώτου Πάλλη)*, εκδ. Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 397.

3. Ο άγιος Ιωάννης ήταν λόγιος και μάλιστα «σχολαστικός», είχε δηλαδή βαθειά λογική και φιλοσοφική μόρφωση. Αυτό το βλέπουμε από τη διατύπωση των σκέψεών του καθώς και στις επισημάνσεις του. Βλ. Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου, *Εξήγησις σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 2002, σ. 17.
4. Βλ. Τσάμη, οπ.π., σ. 202.
5. Βλ. Μπαλάνου, οπ.π., σ. 63.
6. Βλ. Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου, *Εξήγησις σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 2002, σ. 17.
7. Βλ. Φλορόφσκυ, οπ.π., σ. 398.
8. Βλ. Ιωάννου Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, εκδ. Ιεράς Μονής Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής ⁸1999, σ. 7.
9. Βλ. όπ.π. «Λόγος έτερος εις τον Ποιμένα», σσ. 381-408.